

Užimtumas ir negalia: Grįžimo į darbą strategijos

Informacinis lapas

„Europos Sąjungos Taryba ... ragina valstybes nares ir Komisiją ... toliau dėti pastangas žmonių su negalia integracijos į darbo rinką ir dalyvavimo joje kliūtims pašalinti ...”

Europos Tarybos rezoliucija dėl žmonių su negalia užimtumo ir socialinės integracijos skatinimo, 2003 m. liepos 15 d.

KOKS yra kontekstas?

Nedarbo ir išskirties iš darbo prižasčių pasaulyje yra įvairių, bet pastaraisiais metais manoma, kad lėtinės ligos ir negalia yra pagrindiniai veiksniai. Dėl tam tikrų tendencijų ir socialinių pokyčių, visų pirma dėl darbo jėgos senėjimo Europoje, vis daugiau dėmesio skiriama priemonėms, kuriomis stengiamasi išlaikyti žmones, sergančius lėtinėmis ligomis ar turinčius kokią nors negalią, darbo rinkoje.

Klausimas, kaip lėtinėmis ligomis sergantys žmonės netenka darbo, yra sudėtingas ir santykinai blogai suvokiamas. Tačiau daugelyje valstybių narių yra daugiau žmonių, gaunančių invalidumo pašalpas arba visam laikui išėinančių iš darbo dėl sveikatos, negu žmonių, kurie nedirba dėl kitų prižasčių.

Dauguma žmonių, kurie išėina iš darbo dėl ligos ar negalios, su šia problema susiduria būdami darbingo amžiaus. Nepaisant didėjančio susirūpinimo ES lygiu ir daugelyje šalių nacionaliniu lygiu, išmanymas apie priemones, kurias būtų galima taikyti žmonių, sergančių lėtinėmis ligomis ar turinčių negalią, išlaikymui darbo rinkoje, jų rūšis ir veiksmingumą vis dar yra ribotas.

KODĖL atliekamas šis tyrimas?

Darbovietė pripažįstama kaip pagrindinė aplinka, skatinanti socialinį užimtumą. Užimtumo galimybių siejamos su didesnėmis pajamomis, savarankiškumu, sveikata ir gerove bei socialinių ryšių plėtojimu. Lėtinė liga ar negalia gali pakeisti užimtumo galimybes, ir dėl to gali didėti individo, jo šeimos, darbovietės ir visos visuomenės sąnaudos.

Pagrindiniai Fondo ataskaitos apie užimtumą ir negalią tikslai – užpildyti esamas žinių spragas ir skatinti pagrindinių suinteresuotų asmenų diskusijas šiuo svarbiu klausimu. Ataskaitoje aprašomos septyniose valstybėse narėse vykdomos iniciatyvos, skirtos žmonių, sergančių lėtinėmis ligomis, užimtumui paremti. Joje siūlomas naujas problemos gvildinimo modelis, kuriuo siekiama rasti greitesnį ir tinkamesnį šios problemos sprendimo būdą.

Ataskaitoje analizuojama dabartinė politika ir šios srities teisėkūros iniciatyvos, aprašoma gera patirtis įmonių lygiu. Joje išryškinama politikos priemonių, taikomų sąnaudų ir teikiamos naudos paskirstymui pagrindiniams suinteresuotiems asmenims, reikšmė. Galiausiai joje siūlomos rekomendacijos imtis konkrečių veiksmų, kurie galėtų skatinti socialinę įtrauktį per žmonių, sergančių lėtinėmis ligomis ar turinčių negalią, užimtumą.

KAS nustatyta?

Problemos pobūdis

- Daugelyje šalių ilgalaikis invalidumo išmokas gaunančių žmonių daugėja, o kai kuriose valstybėse narėse jų skaičius 10% viršija dirbančių žmonių skaičių.
- Tai rodo, kad liga yra svarbus veiksnys, dėl kurio šiuo metu daug žmonių anksti išeina į pensiją.
- Keičiasi ligos, dėl kurių anksti išeinama į pensiją, ir daugėja invalidumo pensijas gaunančių žmonių: palyginti su nelaimingais atsitikimais ir susižeidimais darbe, vis dažniau pasitaiko sveikatos problemų, susijusių su įtampa ir psichine sveikata.
- Kadangi dauguma žmonių, turinčių sveikatos problemų, kurios jiems neleidžia dirbti, įgijo jas dirbdami, – bet ne dėl profesinių priežasčių, – sugrąžinimo į darbą sistemos dažnai yra nepakankamos.

Atskirties procesas

- Atskirtis darbo vietoje prasideda tuomet, kai liga pirmą kartą paveikia darbuotojo gebėjimą dirbti. Tokiu metu yra labai svarbu laiku ir tinkamai reaguoti.
- Jei nesiimama tinkamų priemonių, neatvykimo į darbą dėl ligos laikotarpiai gali tapti ilgalaikiai. Ypač tikėtina, kad į darbą po ilgo nebuvimo nebesugrįš vyresnio amžiaus darbuotojai, chroniškais ligomis sergantys žmonės ir moterys.
- Plačiai pripažįstama, kad 80% darbuotojų, kurie darbe nebūna šešias ar daugiau savaičių, reikia suteikti tam tikrą pagalbą, kad jie sugrįžtų į darbą.
- Tikimybė, kad grįš asmenys, darbe nebuvo nuo trijų iki šešių mėnesių, sudaro mažiau nei 50%, o tikimybė, kad grįš asmenys, darbe nebuvo daugiau kaip 12 mėnesių, yra vos 20%.
- Visi su darbu susiję veiksniai, kaip antai: nepakankami ryšiai su darbovieta nedarbo laikotarpiu, negalios valdymo procedūrų nebuvimas ir įmonės kultūra, gali padidinti tikimybę, kad kas nors nebegrįš į darbą.
- Reintegracijos į darbą procese paprastai dalyvauja kelios suinteresuotos šalys – pats darbuotojas, šeima, darbdavys, gydytojas, profesinės sveikatos ir žmogiškųjų išteklių personalas. Jų vaidmuo ir paramos sistemos turi esminę reikšmę grąžinant darbuotoją į darbą.

Leidinių biuras

Publications.eu.int

Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Ireland (Airija)
Telefonas (353-1) 204 21 00 El. paštas: postmaster@eurofound.eu.int
Tinklalapis: www.eurofound.eu.int

Vertinimo iniciatyva

Bandant nustatyti galiojančiose nuostatose spragas ir racionalizacijos, integracijos ar pataisų poreikį, Fondo projektu buvo sukurta vertinimo priemonė. Joje išryškunami įvairūs su chroniškų ligų ir negalios valdymu susiję aspektai darbingo amžiaus tarpsnyje, kaip antai:

- pokyčių būtinybė socialinio draudimo sistemose;
- to, kas finansuoja ilgalaikį nedarbingumą, svarba;
- įvairių šalių atsakomybė, užtikrinant grįžimą į darbą ir teikiant paskatas;
- sistemų sudėtingumas ir atitinkamų žinybų veiklos koordinavimo problemos;
- būtinybė gerinti paslaugų ir pašalpų prieinamumą.

KAS dabar?

Ataskaitos rekomendacijos skirtos trims pagrindiniams veikėjams: politikams, paslaugų teikėjams ir įmonėms. Politikai skatinami taikyti aktyvesnius integruotus metodus, supaprastinti sistemas ir procedūras pašalpoms bei paslaugoms gauti. Turi būti aiškiai pasakoma, jog yra tikimasi, kad žmogus sugrįš į darbą. Turėtų būti imamasi priemonių atsakomybei apibrėžti ir stiprinti darbovietės, darbuotojų ir paslaugų teikėjų ryšius. Turėtų būti geriau renkami duomenys.

Paslaugų teikėjai turėtų geriau koordinuoti darbą, stiprinti ryšius su darbovietėmis. Jie turėtų taikyti aktyvesnius nedarbingumo valdymo metodus nei dabartiniai intervencijos metodai, o tam reikės gerinti profesinius įgūdžius.

Įmonės turi geriausias galimybes anksti įsikišti, atitinkamai pritaikyti darbo vietas, įrengimus ir darbo metodus, kad darbuotojo grįžimas į darbą būtų kuo lengvesnis. Jos turėtų vykdyti aktyvią nedarbingumo valdymo politiką ir praktiką.

Visas dokumentas

http://www.eurofound.eu.int/living/illness_disability.htm

Smulkesnė informacija

Teresa Renehan: ter@eurofound.eu.int

Fondo darbas susijusių problemų srityje

Liga, negalia ir socialinė įtrauktis (ataskaita)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0335.htm>

Liga ir užimtumas: ryšio su darbu išlaikymas (pranešimas konferencijoje)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0474.htm>

Pažeidžiamų grupių įsadarbinimo galimybės (Fondo pranešimas)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0244.htm>

Integruoti aktyvios rūpybos ir užimtumo politikos metodai

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0204.htm>

Sveikatos apsaugos darbe skatinimas Europoje

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9724.htm>

Nauji metodai kintančios darbo jėgos sveikatai gerinti

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9942.htm>

Žmonių su negalia įdarbinimas mažose ir vidutinėse įmonėse

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9810.htm>

Gyvenimo kokybė Europoje

http://www.eurofound.eu.int/living/qual_life/index.htm